

Slovenski dom

Štev. 98

V Ljubljani, v soboto, 1. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 1070

Strenua difesa delle linee dell'asse in Tunisia

21 velivoli abbattuti

Il Quartiere Generale FF. AA. comunica:
In Tunisia i reiterati tentativi avversari di forzare le nostre linee hanno urtato, anche durante la giornata di ieri, contro la strenua difesa delle truppe italiane e germaniche.
L'azione dell'Asse particolarmente attiva, attaccava ammassamenti di forze nemiche incendiando e danneggiando buon numero di automezze.
17 apparecchi anglo-americani venivano abbattuti in combattimento; 10 da cacciatori germanici e 7 da una nostra formazione da caccia, comandata dal Capitano Politi Bruno da Milano; in aspri duelli ingaggiati con un gruppo di circa 60 velivoli inglesi, altri due aerei nemici, attaccati mentre decollavano, erano distrutti da un nostro cacciatore.
Nel corso di un'azione avversaria contro un convoglio navale due aeroplani nemici sono precipitati in mare, colpiti dalla reazione controaerea delle navi.
Quattro nostri velivoli non hanno fatto ritorno dalla loro missione di guerra negli ultimi due giorni.

Vojno poročilo št. 1070

Žilava obramba osnih postojank v Tuniziji

21 letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1070 pravi:
V Tuniziji so ponovni nasprotnikovi poskusi za zlom naših črt tudi včeraj natelati na žilav odpor italijanskih in nemških čet.
Osno letalstvo je bilo posebno delavno ter je napadalo skupine nasprotnikovih sil, zažgalo ter poškodovalo lepo število avtomobilskih vozil.
V boju je bilo sestreljenih 17 angleških in ameriških letal, 10 so jih zbili nemški lovci, 7 pa naš lovski oddelek pod poveljstvom stotnika pilota Politi Bruna iz Milana. Nek naš lovec je v hudih dvobojih, v katerih se je spustil proti skupini kakih 60 angleških letal, uničil še dve nasprotnikovi letali, kateri je napadel, ko sta se dvigali. Med nekimi nasprotnikovim nastopom zoper konvoj na morju sta dve nasprotnikovi letali tresčili v vodo, ker so ju zadeli strelji protiletalskega topništva z ladij.
V poslednjih dveh dneh se štiri naša letala niso vrnila s svoje vojne naloge.

Uspešni nastopi italijanskega letalstva pri varovanju domače plovbe in prevozov v Tunis

Operacijsko področje, 30. aprila. s. Predvčerajšnjim so bili oddelki letalstva prvaki mnogovrstnih nastopov pri varovanju domačega pomorskega prometa in pri obrambi domačega ozemlja, dočim so drugi oddelki napadali pomorska in preskrbovalna oporišča nasprotnika v Severni Afriki. Do prvega spopada je prišlo okrog desetih, ko sta dve skupini lovcov, ki so varovali neko ladijsko sprempljavo, prisilili nekaj bombnikov vrste »Boston«, da so odnehali od napada, ki so ga mislili izvesti proti sprempljavi. Dve od napadajočih letal sta bili učinkovito obstreljevani s strojnimi.

Ko je bil nasprotniku napad onemogočen, so se lovci zapletli v boj z nasprotnikovimi lovci za dolge proge, ki so sprempljavo bombardirali. Čeravno jih je bilo manj, so v ponovnih dvobojih zbili v morje tri težke lovske dvomotornike ameriškega izdelka. Četrto letalo je goreče strmoglavilo v morje.

Ob 12.40 sta odleteli dve veliki skupini italijanskih lovcov na križarjenje, da bi zavarovali pomorski promet in prestrežili močan nasprotnikov lovsko-bombniški oddelek, ki so ga sprempljali »Spitfireji«. Takoj so ga prestrežili in prisilili na povratek. V spopadu je bilo devet nasprotnikovih lovcov obstreljevanih s strojnimi.

Ob 16.35 so štiri lovska letala v sodelovanju z nemškimi lovci spet napadla tri torpedovke, ki so se poskušale približati ladijski sprempljavi. Torpedovke so bile zaradi tega prisiljene odnehati od napada. Eno od njih so italijanski lovci zažgali in je zletela v zrak. Na povratku je bil del lovcov, ki so sodelovali v napadu, napaden od močnejšega števila »Spitfirejev«, toda posrečilo se jim je vendarle nepoškodovano prispeti na oporišče. Drugi oddelek, ki je prav tako odletel varovat sprempljavo, se je trdo upiral šestkrat večjemu številu napadajočih »Spitfirejev« in jih šest obstrelil s strojnimi.

Medtem ko so junaški oddelki lovskega letalstva varovali domači pomorski promet in preprečevali nasprotnikove napade, so drugi oddelki odhajali v napad na preskrbo, ki jo nasprotnik pošilja svojim vojakom v Tuniziji. Letalski topniki so takoj napadli angleško-amerikanske ladje pri Philippeville in zadeli s torpedi parnik nedolocene mere, ki so ga zajeli plameni. Tedaj so lovci, ki so imeli nalogo varovati ožine, odleteli naprej, da bi prestrežili skupine štirimotornih »Liberatorjev«, ki so leteli proti Messini. Pravčasno so dohiteli nasprotnikove bombnike in v bojih, ki so se razvili v veliki višini, je bil en bombnik zadet in je padel na tla. Druga dva sta se izločila iz skupine in se je za njima vlekel dim. Drugi lovci, ki so prileteli iz notranjine oloka, so napadli oba poškodovana bomb-

Rim, 1. maja, s. 28. in 30. aprila se je pod Ducevim predstvom sešel medministrski odbor za vzporeditev preskrbe, razdelitve in cen. Navzoči so bili vsi člani odbora.

Prehrambni položaj. V začetku seje je odbor razpravljal o položaju prehrane, o čemer je natančno poročal kmetijski minister. Odbor je z zadovoljstvom ugotovil, da oddaja žita med staro in novo letino ugodno poteka ter potem poudaril bistveno važnost, ki jo bo od prihodnjega kmetijskega leta dalje imelo točno poslovanje občinskih uradov za ugotavljanje kmetijskega pridelka. Tem bo moralo pomagati delo strokovnih organizacij, katere mora prevevati kar najmočnejši čut za odgovornost in sodelovanje. Odbor je tudi obsežno razpravljal o vprašanju prevozov v zvezi s preskrbo prehrane in sklenil, da je treba pošiljanje blaga iz kraja v kraj skrbeti na najmanjšo mero ter s hitrim nakladanjem in razkladanjem še bolj izkoristiti železniške prevoze.

Ureditvev con. Odbor je nato razpravljal o uspehih, doseženih po sklepu prejšnje seje glede ojačenja nadzorstva nad cenami ter boja proti črni borzi. Duce je poudaril, da so oblasti te sklepe začele uveljavljati odločno in vneto in da so ti ukrepi naleteli na splošno odobravanje in pristanek pri ljudstvu. Dejal je, da je to moralno delo treba nadaljevati z nezmanjšano odločnostjo in s potrebno strogostjo. Če se bo tej pridružil dejansko sodelovanje potrošniških množic, bo to omogočilo, da bodo zvišanja prejemkov z dne 21. aprila v celoti dosegla svoj namen, to je, da bodo pomnožila kupno moč delavcev ter sčasoma omogočila ugodno spremembo živčnih obrovov za večino državljanov.

Delovna služba. Odbor je potem razpravljal o vprašanju delovne sile, zlasti z ozirom na najvažnejše pridelovalne in izdelovalne panoge. Da bi izbrala vseh razpoložljivih delovnih sil kar najbolje odgovarjala zahtevam naroda v vojni, je sklenil naslednje:

1. Osredotočiti v eni sami ustanovi vso oblast glede razdeljevanja delovne sile, bodisi tiste, ki se udeležuje v poklicu ali v obrti, ali pa tiste, ki jo je mogoče mobilizirati po zakonu. To delo naj izvede pristojno podtajništvo za delovno službo v korporacijskem ministrstvu.

2. Zdržiti namestitvene urade ter jih izpopolniti, da bodo lahko izpolnjevali nalogo glede urejanja in razdeljevanja narodne delovne sile.

3. Zediniti v eni korporativni ustanovi vse sedanje in bodoče ustanove za poklicno urjenje delavcev in dati sredstva za uspešno in zanesljivo poslovanje te ustanove, ki naj raznim izdelovalnim panogam načrtno preskrbuje množice strokovno izurjenega delavstva.

Po taki združitvi vseh ustanov bo mogoče zadostiti potrebi po delovni sili za življenje in obrambo naroda v vojni bodisi s premeščenjem delovnih sil, bodisi z mobilizacijo državljanov, ki niso pod orožjem, pa so sposobni za umsko ali ročno delo, kakor ga bodo zahtevali od njih.

Obiskovanje letovišč in zdravilišč. Odbor je razpravljal o vprašanju obiskovanja letovišč in zdravilišč v prihodnjem poletju in je sklenil tudi letos dovoliti bivanje v teh krajih, kolikor bo mogoče v mejah razpoložljivih prostorov, prevoza in prehrane in v kolikor se bodo izpolnjevali ukrepi, ki jih bodo glede tega čimprej izdala pristojna ministrstva. Da se prepreči na-

val v vojaško važne kraje ali kraje, ki jih je lahko napasti, se odsvetuje dotok v prav vse obmorske kraje. V nekaterih obmorskih letoviščih se bivanje ljudem, ki niso iz tistega kraja, tudi lahko prepove. Bodoči ukrepi glede tega bodo v glavnem podobni lanskim ukrepom, ki določajo, da se je treba 20 dni pred preselitvijo prijaviti krajevni prehranjevalni uradu. Nova so naslednja določila:

1. Del prostorov po letoviščih bo še nadalje pridržan notranjemu ministrstvu za ljudi, preselejene iz krajev, prizadetih po nasprotnikovem napadu. Takih ljudi torej ni mogoče odstraniti iz hotelov, gostišč, sob in stanovanj.

2. Bivanje v zdraviliščih, blatnih in drugih kopališčih bo dovoljeno samo dokazano bolnim, in sicer takim, ki jih lahko spremlja en sam rodbinski član. Bivanje ne bo moglo biti daljše kakor 15 dni brez vožnje.

3. Bivanje v hotelih, gostiščih in gostilnah kjer koli ne bo moglo trajati dalje kakor 30 dni.

4. V najbolj obiskanih kopališčih in zdraviliščih bo glavno ravnateljstvo za tujski promet določilo največje število gostov, ki lahko prebivajo po hotelih, gostiščih in stanovanjih, da se prepreči prehod naval.

5. Povečanje se bodo morali gostje obnašati primerno resnosti vojnega časa in pa primerno načetu, da je bivanje v letoviščih in zdraviliščih opravičljivo samo radi zdravljenja in oddiha.

Drugi letni pridelok ter reja svinj. Minister za kmetijstvo je na koncu poročal o uspehih lanskim ukrepov za povečanje drugega letnega pridelka in za rejo svinj. Nato je pojasnjeval smerice, po katerih bodo lanske ukrepe spremenili za letošnje leto. Odbor je odobril ukrepe za povečanje reje svinj, namenjenih industrijski uporabi, poleg tistih, ki urejajo rejo za rodbinske potrebe in soroje. Dalje so sprejeli ukrepe za pomnožitev pridelka druge koruze, od česar bi imela korist oddaja za prehrano in pa živinoreja pridelovalcev.

Poročali in govorili so o raznih vprašanjih minister tajnik stranke, ministri za kmetijstvo, za promet, za korporacije, za zamenjavo in valute, za ljudsko kulturo, za vojno izdelavo in finance.

Odbor se bo spet sešel 21. maja.

Italijanski podtajnik za zunanje zadeve ter predsednik francoske vlade pri Hitlerju

Rim, 1. maja, s. Führer je 29. aprila sprejel v svojem glavnem stanu v navzočnosti nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa in italijanskega državnega podtajnika za zunanje zadeve Bastianinija francoskega predsednika Lavalja.
Razgovor je dal priliko ugotoviti popolno razumevanje vprašanj, ki obstoje med Nemčijo in Italijo na eni ter Francijo na drugi strani. Pri teh razgovorih so stvarno pretehtali vlogo, ki naj jo Francija prevzame v naporih in žrtvah za ureditev nove Evrope, naporih in žrtvah, ki so jih države osi prevzele v svojem boju proti boljševizmu in njegovima zaveznicema Angliji in Ameriki, pretehtali pa so tudi koristi, ki bi jih Francija od takšnega svojega prispevka imela.

Povišanje generalov

Rim, 1. maja, s. S kr. odlokom so napredovali v višjo stopnjo zaradi vojaških zaslug divizijski general Orlando Taddeo ter brigadni generala Falugi Giuseppe in La Ferla Francesco.

Vesti 1. maja

Novozelandski poslanik v Washingtonu je po nalogu svoje vlade zahteval, naj se zavezniki nastopi proti japonski takoj ojačijo.
V Budimpešti je umrl 67 letni general baron Baltazar Lang. Pokojni je bil v prejšnji vojni general avstrijsko-ogrske vojske.

Roosevelt je izdal oklice stavkujočim rudarjem in zahteval od njih, da morajo v soboto oditi na delo. V oklicu pravi, da stavka ni naperjena proti delodajalcem, temveč proti vladi Združenih držav in da bo v nasprotnem primeru Roosevelt prisiljen poslati vojaštvo v premogovnike.

V zapadni severni Afriki bodo Angleži spet znižali obrok kruha za civilno prebivalstvo.
Kanadsko vrhovno poveljstvo sporoča, da sta bila pri letalski nesreči v Angliji ranjena kanadski general Salmon in podpolkovnik Finlay.

V treh letih po premirju so Angleži in Amerikanci pobili 11.038 Francozov, 21.800 pa ranili. Pri napadu na Oran je bilo 1200 oseb ubitih in 2000 pa ranjenih. V Siriji 4000 mrtvih in 8000 ranjenih. Pri letalskih spopadih nad Francijo je bilo od premirja pa do leta 1942 ubitih 1338 oseb, 3900 ranjenih. Meseca marca leta 1942 je bilo ubitih 4500, 8000 oseb pa ranjenih. Temu številu pa je treba dodati še mrtve in ranjene v Dakarju in na Madagaskarju.

Novi nemški poslanik v Madrigu Dieckhoff je izročil svoje poverilno pismo generalu Francu, ki ga je potem dalj časa zadržal v razgovoru.

a tovariši-pohabljeni in invalidi, ki so svojo vojaško dolžnost že odslužili. Morebitna preostala meta bodo zasedle ženske, zlasti pa ženske iz družin v vojni padlih. Za vojaško službo sposobni moški bodo na razpolago oboroženim silam, za delovno službo in drugim panogam, ki se tičejo naroda v vojni.

Močni sovjetski napadi ob Kubanu krvavo odbiti

Rusi so izgubili mnogo oklepnikov in letal — Nasprotni krajevni sunki v Tuniziji zavrnjeni — Velik uspeh nemških podmornic: deset ladij s skupno 53.000 tonami potopljenih

Hitlerjev glavni stan, 1. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Močne sovjetske sile so včeraj ponovno začele napadati na vzhodnem odseku Kubanskega mostišča. Kljub siloviti topniški pripravi in mo-

ni podpori oklepnih in letalskih sil nasprotnik ni mogel nikjer pridobiti na ozemlju. V hudih obrambnih borbah, ki so jih uspešno podpirale letalske sile, so bile sovjetske čete krvavo zavrnjene, pri čemer so izgubile številne oklepnike. V letalskih bojih so nemški lovci na južnem odseku sestrelili 67 sovjetskih letal.

Na zapadnem tuniškem bojišču je bilo zavrnjenih več krajevnih zaveznikov sunkov.

Letalstvo je sestrelilo v Sredozemlju ob 5 lastnih izgubah 12 nasprotnih letal.

V jutranjih urah 29. in 30. aprila so nemške pomorske obožene sile za zaščito obale potopile pred nizozemsko obalo dva angleška brza čolna, poškodovale še enega težko in zažgale še četrti čoln.

Podmornice so potopile na severnem Atlantiku in Sredozemskem morju v močno zavarovanih sprovedih 10 ladij s skupno 53.000 tonami. Nadaljnih pet ladij, med njimi tudi ena 20.000-tonska vrste »Winchester Castle«, je bilo torpediranih. Ena podmornica je setrela tudi težak sovražni bombnik.

Objave »Uredbenega lista« fašistovske stranke

Rim, 1. maja, s. Da bi se v celoti izvedla navedla Duceja in se stranki vtisnil bersaljski nadih, je nujno, da se stranka naredi prožna. Zadnja leta se je sprito sedanjeja ustroja v stranko vrinilo mnogo reči, ki niso bile ustrezne in niso odgovarjale njenim nalogam. Da bi pa strankino, politično delo spravili v takšen tir, ki bo odgovarjal sedanjemu položaju in ji vili novih sil tudi zato, da bi jo dali na razpolago oboroženim silam, so bila izdana naslednja navodila:

1. Tajnik fašja, zvezni tajnik in tajnik stranke so temeljni čini in v strankini hierarhiji. Po teh se uveljavlja uspešno vodstvo stranke.

2. Stranka bo pri delu na zakonodajnem področju uživala sodelovanje pristojnih uradov predstava vlade, fašistične korporacijske zbornice, pravosodnega ministrstva, državnega sveta in glavnega računskega sveta. Zaradi tega se zdi odveč zakonodajni odbor pri državnem vodstvu stranke.

Tajnik stranke bo imel na razpolago še enega tovariša z nalogo, da bo preučeval zakonodajne ukrepe, ki se tičejo stranke, in bo vzdrževal zveze z omenjenimi zakonodajnimi uradi.

3. Pri svojem tehničnem delovanju bo stranka uživala sodelovanje uradov ministrstva za javna dela, v pokrajinah pa sodelovanje civilne tehnične službe. Državno vodstvo bo dalo na razpolago tovariša, ki bo imel nalogo obravnavati in vzpostavljati različne ukrepe s tehničnega področja.

4. Tajnik stranke in uradi državnega vodstva stranke se bodo v vprašanjih, ki se tičejo izvedbe vojaških ukrepov, obračali naravnost na pristojne upravne oblasti. Za zvezo z oboroženimi silami bo imel tajnik stranke na razpolago pristojen urad. Ker je urad za upravno vzporeditev pri direktoriju stranke opravljal prav za prav bolj nadzorno kakor vzporedjalno nalogo in ker so podrejena združena dolžna svoje obračune predlagati fašističnim in korporacijskim zbornicam, zakaj naj bi se ta urad še ohranil.

Tajnik stranke in uradi vodstva se bodo pri razpravljanju o vojaških rečeh obračali naravnost na pristojne oblasti. Za zvezo z oboroženimi silami bo tajniku stranke na razpolago poseben častnik.

5. Ker so na drugi strani vsi voditelji organizacij in podrejenih združb člani stranke, je logično, da jim je treba dati popolno zaupanje in tako tudi edino njim samim pripada vsa upravna odgovornost za zavode, ki so jim zaupani. Kadar pa bo potrebno, bo tajnik stranke za morebitno nadzorstvo porabil uradnike upravne službe pri vodstvu stranke. Tajnik stranke si pridržuje pravico, da bo imenoval tudi fašiste, ki bodo pristojni za posebne naloge.

6. Državno vodstvo stranke ne more iz različnih razlogov prevzeti v izvedbo nobenih uspešnih manjših podpornih akcij. Ta naloga bo zaupana za vse pokrajine fašističnim zvezam, pa tudi za Rim bo prepuštena izključno le mestni zvezi. Zveze bodo dobile vsa potrebna sredstva, da bodo kos narastlim potrebam po podporah. Pač pa se bo pri državnem vodstvu ojačil urad za bojovnike, izpopolnile pa se bodo tudi naloge Zveze družin padlih, pohabljenec in invalidov zaradi letalskega bombardiranja.

7. Preiskave upravnega značaja bodo opravljali vodje posameznih uprav, in sicer na lastno pobudo ali pa po nalogu stranke. Preiskave proti fašistom, ki ne spadajo v upravne zavode, bodo izvajale druge pristojne vladne ustanove. Državno vodstvo stranke bo posego v disciplinski postopek ne le proti krivcem, pač pa tudi proti tistim, ki jim je bila zaupana preiskava, pa se je primerilo, da ni bila izvedena pravično, nepristransko in strogo. Edino delo višjih dostojanstvenikov bo stranka sama jemala v pretes.

8. Razen v prav izjemnih primerih, ki jih bo ocenjeval tajnik stranke, bodo vsi za vojaško službo sposobni uslužbenci državnega vodstva, fašističnih zvez in drugih strankinih organizacij nadomeščeni

Srečanje s slikarjem Rikom Debenjakom

Ob njegovi razstavi v Obersnelovi galeriji

Ljubljana, 1. maja.

Na velikonočno nedeljo, ko se je sonce kar smejalo, sem krenil po maši po Prešernovi ulici in mislil na sprehod v Tivoli. Pa sem zagledal pred Batovo palačo dva prijatelja: enega, ki se trudi s peresom in ki je prav v teh dneh izdal svoje novele pod naslovom »Ljudje ob Krki« — Jožeta Dularja, in človeka, ki prenaša misli s čopičem na platno — akad. slikarja Rika Debenjaka, ki razstavlja v teh dneh v Obersnelovi galeriji in ki ga naša javnost že pozna po njegovih znamenitih slikah, posebno še po Garriki Madoni.

Riko in Jože sta nadaljevala s pogovorom, jaz pa sem vneto in molče poslušal.

»Današnji umetniki so drugačni kakor so bili prej,« je Riko razlagal. »V prejšnjih časih si jih videl s širokimi klobuki, s črnimi, objestnimi pentljami pod vratom, z bradami, z dolgimi grivami, da jih je lahko vsak že na daleč razločil. Življenje so temu primerno gledali zviška, skozi svojo perspektivo. No, tudi danes hodi še kak šestdesetletni poetek ali malarček s črno pentljo, toda...« Riko je zamahnil z roko in se zasmejal. »Današnji ustvarjalci lepih umetnosti, govorim s poudarkom za slikarje, pa žive v življenju, med narodom, poslušajo, kako utripa srce ob tem in onem dogodku. In to je edino prav, saj je človek bistvo umetnosti. Da, človek in narava. Vse to ni nič našega, slovenskega. Umetnik pa mora biti ves naroden, to se pravi: črpa iz naroda. Tako se ti ne bo treba bati, da bi te vrgli med pomije in ti v kaki krajevni umetnostni zgodovini odmerili dve vrstici z datumom rojstva in smrti. Hvala Bogu, da so se umetniki vsaj na ta način spametovali. Mislim, da bo v bodoče še boljše.«

Še in še je Riko razlagal, podpiral svoje domisleke z živahnimi, odsekanimi kretnjami in oči so mu žarele v prijetni toplini sonca.

Potlej smo se poslovili in z Rikom sva krenila pod Košakovo streho na dobro kapljico.

Sprva sva bolj molčala, ker se pogovor nikakor ni hotel vneti. Manjkalo je pač zgovornega Dularja, ki drži družbo in razgovor vedno na dostojni kletavi višini.

Riko se je spomnil mladega pesnika, ki je umrl pred kakim letom.

»To je bil človek in pol. Za nič se ni zanimal, poezija mu je bila glavni smoter in ves je živel v umetnosti. In neprestano se je boril z gmotnimi težavami. Ko je prebrodil to, se mu je postavila pred nože zopet druga in tako naprej. Prijatelj se je boril in zmagoval. Te

borbe sva se učila drug pri drugem in vzgajala sva se za življenje. Iz tega sledi: mlad človek se mora boriti: ljubiti borbo, kajti iz borbe izhaja človek močnejši, odpornejši, spet pripravljen za nove, še hujše borbe. Borba je življenje in ne nasprotno. Borba ti vtisne pečat svojskosti, borba ti pokloni del značaja. Saj je polovica človeškega značaja priborjenega ali pa izgubljenega, če govorim tudi v negativnem smislu.«

»Jaz sem si mnogo skušenj nabral v tujini, kjer sem prebil svoja najlepša leta. In priznati moram, da mi je dala tujina mnogo. Spoznal sem stare mojstre in njihovo umetnost. Od tod tudi tehnika mojega slikanja, vseče in nadležne sivine, ki prevladuje v večini del modernih slikarjev. Ne, to mi ni všeč. Sicer pa sem nekoliko zašel. Govoriti bi moral o drugem. Po svetu sem se vedno vzdrževal sam, ker nisem užival nikakih stipendij, kljub temu da sem bil na beograjski akademiji vseskozi odličnjak. Po pravici lahko rečem, da sem spoznal življenje v vseh skrivnostnih otenkih, kar ga je sploh mogoče. Klatil sem se povsod, po Beogradu, kjer sem 7 let študiral akademijo, naker sem šel v Francijo v Pariz, kjer sem bil dve leti. Tam sem študiral ob slikah starih mojstrov, slikal, risal in mislil. V Parizu sem tudi razstavljal, kjer sem prodal eno sliko, in sicer Boulevard S. Michele. Nek visok uradnik mi je dejal, da si to lahko štejem v čast. In v resnici sem si! Domišljav pa nisem bil, ker tega privednika ne poznam. No, in potem sem se klatil še drugod. Vojni dogodki pa so me dohiteli v Ljubljani.«

»Ali misliš sedaj stalno ostati v Ljubljani?«

»Ne, nikakor ne!« je pojasnil. »Saj je Ljubljana lepa in tudi ljudje so še dokaj dobri, toda jaz se v njej ne počutim dobro. Ne vem, zakaj ne. Vleče me proč, tujina me kliče, vsaj tako se mi zdi. In čim bo mogoče, bom spet odromal v svet, Svet je širok in — hvala Bogu — to lastnost imam, da se povsod, kamor pridem, počutim kakor doma. Človek ljubi domovino najbolj od daleč, ker jo gleda lepo, čisto, če si pa v njej, no, saj veš, kaj bi ti razlagal.«

In Riko se je pomenljivo nasmehnil in me ošinil s pogledom izpod naočnikov.

»Kaj pa z razstavo, ki jo sedaj prirejaš, si zadovoljen?«

»Res, ne smem se pritoževati. Ljubljansko občinstvo je kolikor toliko dobro in visoko ceni umetnost. Uspeh bi bil seveda lahko še boljši, če bi ne bilo toliko skrbi za prehrano, za obleko, za to in ono. In to je pri umetnosti sila

važno vprašanje. No, prodal sem že 9 olj in 11 grafik, kar je vsekakor uspeh. Torej gmotno — popolno zadovoljstvo. O drugem pa bodo sodili poklicani po dnevnih časopisih in revijah. Kritike si namreč zelo želim, ker je najboljša šola. Brez kritike ni umetnosti. Razume pa se, da mora biti objektivna, ker drugače sploh kritika ni. Pomisli, večkrat se postavim v galeriji in poslušam sodbe gledalcev. Ta je tega mnenja, oni drugega in tako dalje, jaz pa si na podlagi teh ocen utiram srednjo pot in se v mislih pri bodočem delu zboljšujem.«

»Misliš potem kmalu spet razstavljanje?«

»Ne. Dve leti hočem spet temeljito delati in se šele potem predstaviti, ko bom ves nov, v novih izkušnjah, tehniki, barvi in v kombinacijah. Načrte imam, lepe in za njihovo izvedbo že študiram. Pri tem mi pridno pomaga z nasveti in z literaturo nek znan slovenski literarni delavec. To delo si zamišljam kot nekak cikel iz naše zgodovine. Izvršitve tega načrta se zelo veselim. — Seveda, če bi imel svoj atelje, bi šlo mnogo lažje, tako pa se moram loviti za prostor, za luč, ki je pri slikanju in barvah zelo važna in tako dalje. Rad, nadvse rad pa bi imel mnogo zdravja, kajti iz zdravja izvira vse: moč, volja do dela, ljubezen, harmonija in še sto in sto reči, na katere zdrav človek niti ne pomisli.«

In ko sem si naslednji dan ogledoval njegove slike in grafike v Obersnelovi galeriji, sem jih gledal dolgo in s toploto v srcu; njegove barve, posebno tihožitja s pisanimi rožami, ter grafika s prefinjenimi linijami, ki vse pričajo o dobrem mojstru in ustvarjalcu, so me globoko dojmile.

Tone Glavan.

Razdelitev kuriva za l. 1943-44

Pokrajinski svet korporacij je te dni dovršil postavlo nakaznic za kurivo za domačinstva za dobo od 1. aprila 1943 do 31. marca 1944. Domačinstva so po številu družinskih članov razdeljena v štiri skupine, ki so raznobarvno označene na sami nakaznici. Vsaka nakaznica vsebuje za vsak mesec poseben odrezek za premož in istotako za drva, na katerem je natiskana količina, ki pripada dotičnemu domačinstvu. Za poletno dobo je nakazana samo kvota za kurivo za kuho, dočim je za zimsko dobo nakazana za vsak mesec obnem tudi kvota za ogrevanje stanovanja. Domačinstva se opozarjajo, da je potrebno s kurivom štediti, ker ni računati, da bi se mogla kvota povečati ali pa dodeliti izjemoma kakšna dodatna kvota, marveč morajo stanome gledati na to, da bodo z nakazanim kurivom brezpogojno izhajale do 31. marca 1944. Zato se posebno v letni dobi priporoča uporaba samokuhalnikov ali patentnih brzoparilnikov, da se čim več kuriva prištedi za zimsko dobo.

Drva in premož se lahko nabavi pri stalnem dobavitelju, dobijo pa se drva proti oddaji odrezkov lahko tudi direktno pri skladiščih ljubljanske mestne občine. Priporoča se, da si stranke nabavijo nakazano kurivo pravočasno in posebno izkoristijo suho poletno vreme, da pred jesenjo vletitvijo potrebno kurivo, da jim ne bi zapadli odrezki neizkoriščenim.

Domačinstva, katerim so bile po lanskoletnih prijavah stavljen zaloge kuriva z odločbami Pokrajinskega sveta korporacij pod zaporo, bodo prejeli prihodnje dni nove odločbe, s katerimi se jim oproščajo potrebne količine kuriva za potrošnjo od 1. aprila 1943 dalje. V kolikor blokiranje zaloge kuriva ne zadostujejo za kritje pripadajoče količine kuriva za dobo 1943-44, jim bodo izstavljene nove nakaznice, ki jih lahko od 10. maja naprej po vrstnem redu, ki bo objavljen v časopisu, dvignejo v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij. Strankam, ki imajo vpeljan plin odnosno elektriko za kuho, je bila količina kuriva reducirana in ustrezno število odrezkov odstranjenih. Zadevne reklamacije se ne morejo postavljati. Podnejemnikom za poletno dobo do 1. oktobra ne pripada nakazilo kuriva. Izpremembe v stanju domačinstva se bodo morale vpoštevati šele pri prihodnjem nakazilu kuriva. Za poslovne prostore in pisarne za poletno dobo do 1. oktobra 1943 ne pripada nikakoli nakazilo kuriva. Kvota kuriva za ogrevanje poslovnih prostorov tekom zime 1943-1944 bodo pravočasno objavljene. Za gostilniška podjetja se kvota kuriva za poletno dobo reducira samo na kuho po izkazanem številu gostov, ki prejemajo tople hrane. Istotako bo zavodoma, ki imajo lastne ekonomije, dodeljeno kurivo po številu izkazanih oseb, za katere se pripravlja hrana.

Industrijskim podjetjem bo dodeljevano kurivo po stvarni potrebi za obratovanje v ugotovljenem obsegu. Vsa podjetja morajo voditi o porabi in prejemu kuriva predpisani register ter izvajati pri potrošnji skrajno štednjo.

Izrečno se opozarjajo vsi potrošniki, da se premož dodeljuje podjetjem in trgovcem, kakor določajo pošiljke iz premožovnikov. Zaradi tega si nikdo ne more delati pravice, da se mu dodeli samo premož gotove vrste, ali gotovega izvora, marveč dobi vsak ono vrsto, ki je slučajno razpoložljiva.

Praznovanje druge obletnice Ljubljanske pokrajine

V ponedeljek, 3. maja, bo Ljubljanska pokrajina obhajala drugo obletnico Ljubljanske pokrajine ter bodo zato okrašena poslopja vseh državnih uradov z zastavami, prav tako je pa župan, general Leon Rupnik, ukazal, da morajo biti vsa mestna poslopja okrašena s trobojnicami in mestnimi zastavami. Ljubljansko prebivalstvo naj brez izjeme posnema državno oblast in urade ter mestno občino z okrasitvijo vseh domov z zastavami. Zastave naj vise samo od sončnega vzhoda do sončnega zahoda.

Proslave druge obletnice v šolah

Tiskovni odsek Visokega komisariata objavlja:

Na dan 3. maja, ob drugi obletnici ustanovitve in priključitve pokrajine, morajo imeti vsa poslopja in vsi javni uradi izobešene zastave. Na vseučilišču in v šolah vseh vrst bodo razlagali pomen kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 29, ki je podal posebno ureditev za Ljubljansko pokrajino, in sicer v skladu z navodili rektorja, odnosno drugih šolskih predstojnikov.

Posvetitev ljudskošolske mladine brezmadežnemu Srcu Marijinemu

Jutri, v nedeljo, ob pol štirih popoldne bo v stolnici ob navzočnosti prevz. škofa g. dr. Gregorja Rožmana posvetitev ljudskošolske mladine brezmadežnemu Marijinemu Srcu.

Nagovor bo imel sam prevzvišeni g. škof. K posvetitvi so vabljeni vsi ljudskošolski otroci, pa tudi njihovi starši, kakor tudi njihovi šolski vzgojitelji.

Navzočnost staršev in vzgojiteljev bo dala posvetitvi otrok še posebnega poudarka, zlasti pa bo v veliko veselje in vzpodbudo otrokom. Pričakujemo, da se bodo ob tej lepi otroški izpovedi zaupanja v Marijo — kraljico kristjanov, starši radevolje potrudili v stolnico.

Ta posvetitev pa naj nikakor ne prepreči ali zmede razrednih posvetitev in posvetitev celih šol. Brez. Marijinemu Srcu, kakor je bilo to v okrožnici našega Nadpastirja priporočeno!

Koncert tenorista g. Brišnika

Snoči je v veliki Filharmonični dvorani prvič nastopil pred javnostjo s samostojnim koncertom domači tenorist g. Miloš Brišnik, ki se je šolal najprej v Ljubljani na konservatoriju in potem nadaljeval pevsko študije še v inozemstvu. Spored, ki si ga je sestavil, je bil obsežen in naporen in bi pomenil trd oreh tudi za izkušenega pevca: poleg pesmi domaćih (Krek, Lajovic, Skerjanc) in tujih avtorjev šest velikih opernih arij iz Händlovega »Mesija«, iz oper »Manons«, »Don Juana«, »Evgenij Onjegin«, »Faust« in »Seviljski brivci«. Že v tem je pokazal g. Brišnik veliko ambicijo, kot v izvajanju veliko znanja, precizno izgovarjavo in precejšnjo mero pevске tehnike. Če po barvi in obsegu glasu ni bil toliko pripraven za solistične nastope, kar najbrž tudi pevec sam za naprej ne namerava, bi ga morda njegovo znanje usposabljal vsaj za pevскеga pedagoga.

Občinstvo, ki je dvorano napolnilo prav do zadnjega kotička, je prvi nastop g. Brišnika prav toplo in simpatično sprejel.

Današnji številki našega lista so priložene položnice. Vljudno prosimo cenjene naročnike, da se jih blagovolijo čimprej poslužiti.

DARMOL
Il miglior lassativo
najbolše odvajalno sredstvo

Umetnostna slika Fr. Remba — v varstvu mestnega muzeja

Ljubljana bo prihodnje leto obhajala 800 letnico, odkar je prvič imenovana v listinah

Prihodnje leto bo Ljubljana obhajala 800 letnico, odkar jo prvič imenujejo v listinah. Ljubljanci se bodo na ta jubilej pripravili in dostojno proslavili to zgodovinsko leto. Ni več tajno, da je župan general Leon Rupnik že naročil priprave za proslavo jubileja. Pod predsedstvom člana Akademije znanosti in umetnosti vseučil. prof. dr. Franceta Steleta nadaljujejo naši najodličnejši zgodovinarji s pripravami za monografijo Ljubljane, ki bo izšla v petih knjigah po 400 strani.

Da bi pa ta jubilej dovolj dostojno proslavili, naj bi vse prebivalstvo nekako sodelovalo pri teh pripravah. Za ta monumentalna dela potrebujejo zgodovinarji vse ljubljanske starine, čeprav na primer samo čisto podobico, razglas, listino ali pismo, ki priča o zgodovini našega mesta. Vse to

bi mestni muzej odkupil.

Ravnatelj Bolniškega centra je dobil dovoljenje od Visokega komisarja in poveljnika XI. Armadnega zbora, da izroči muzeju v varstvo za našo umetnostno zgodovino zelo važno sliko domačega slikarja Franca Remba, ki se je nahajala v vojaški bolnišnici na Zaloški cesti. Rembovo ime je znano iz »Visoke kronike«, kjer glavni ljubljanski župan in pisatelj dr. Ivan Tavčar pravi, da na njegovem Visokem hranijo portret brižinskega škofa Janeza Franciška, ki ga je naslikal mojster Remb. To umetnostno delo, o katerem je še zdaj razprava, bo preiskano in pravilno obnovljeno ter s tem tudi zanesljivo ohranjeno. Umetnina je približno poldrugi meter visoka slika Sreca Jezusovega in je važna pridobitev mestnega muzeja.

BANCO DI ROMA

BANCA DI INTERESSE NAZIONALE - BANKA DRŽAVNE KORISTI
ANNO DI FONDAZIONE 1880 LETO USTANOVITVE

FILIALE DI LUBIANA
PODRUŽNICA V

Marijin trg 5, telef. 4316-4317

TUTTE LE OPERAZIONI DI BANCA - VSI BANČNI POSLI

»Skarabej, kaj! In zaponka za ovratnico!... E, dobro, gospod Vance, zelo vesel bi bil, če bi mogel vjeti ptička, ki je nosil na svoji ovratnici tole modro stvarco.«

»To vam lahko takoj povem.«

Vance se je vzdignil na prste ter pogledal proti kovinastim vratcem, ki so se videle vrh polžastih stopnic.

»Tale zaponka za ovratnico je dr. Blissova.«

IV. POGLAVJE.

Krvave stopinje.

Petek, 13. julija ob 12.35.

Scarlett je z živo pozornostjo opazoval Vanceja in na njegovem okroglem zagorelem obrazu se je razodevala osupnjenost.

»Bojim se, da imaš prav, Vance,« je dejal in zmajal z glavo. »Dr. Bliss je našel tale skarabej pred dvema letoma, ko je odkopal Intefov grob. Egipčanski oblasti ni o tem nič obvestil. In ko se je vrnil v Ameriko, je dal iz njega narediti zaponko za ovratnico. Če je zdaj tu, se prav gotovo to ne pravi!...«

»Res je! Zdal sem se spomnil Vance je nepremično zrl v Scarletta. »Prav dobro se spominjam dogodka, ki se je pripetil v Diri Abu' Negi. Sodeloval sem pri nečem, kar je bilo prav za prav tatvina. Ker pa je bilo v Državnem muzeju še več drugih skarabejev, kakor tudi valjčastih pečatnikov, sem jih gledal z drugačnimi očmi... Tokrat prvič vidim od blizu tale skarabej.«

Heath se je podal proti sprednjim stopnicam.

»Emery!« je zaklical enemu tistih dveh policistov, ki sta stala pri stopnicah. »Pojdite po tistega dr. Bliss in ga pripeljite semkaj.«

»Oho, poslušajte, gospod narednik! Vance ga je naglo ustavil in ga prijel za roko. »Kam pa se vam tako mudi? Le mirno kri... Zdal ni ugoden trenutek, da bi vlačili sem Blissa... Kadar ga bomo potrebovali, nam ne bo treba storiti drugega, kakor samo potrkati na onale vrata... On je gotovo v svoji delovni sobi in je ne more popihati... Treba je vendar nekoliko priprave, za božjo voljo.«

Heathu kar ni bilo nič kaj prav in se je naimrdnil, potem pa dejal:

»Ni treba, Emery. Pojdite raje na drugo stran hiše in pazite, da se kdo ne izmuzne... Vi pa, Hennessey,« je dejal drugemu policistu, »se postavite na stražo v glavni veži. Če bi kdo hotel iti iz hiše, ga ustavite in privedite sem.«

Oba stražnika sta odšla tako skrivnostnih obrazov, da mi je šlo kar na smeh.

»Ste morda odkrili kakšno posebno sumljivo stvar?« je vprašal Heath in pogledal Vanceja poln upanja. »Sicer pa se mi tale umor ne zdi tako zelo zapleten. Kyle je bil umorjen na ta način, da ga je nekdo udaril po glavi, in poleg njega na tleh je zaponka za kravato, ki je dr. Blissova... Vse je pač precej enostavno, ne?«

»Preveč, celo preveč je enostavno, gospod narednik,« ga je zavrnil Vance mirno ter še vedno motril mrtevca. »Vprav to je tista nesreča...«

Nenadno se je obrnil proti kipu boginje Anubi, se sklonil in pobral košček prepognjenega papirja, ki je bil skoraj čisto skrit pod Kylejevo stegnjeno dlano. Pazljivo ga je vzel v roko in ga pogledal proti luči. Bil je to list papirja, iztrgan iz zapisnika ter ves popisan s številkami.

»Tale papir,« je pripomnil, »naj bi bil imel Kyle v rokah, ko je odšel na drugi svet... Ti ni nič znanega o tem, Scarlett?«

Scarlett se je radevedno približal ter s tresočimi se prsti prijel tisti košček papirja.

»Za vraga!« se je začudil. »To je vendar stroškovnik, ki smo ga sestavljali snoči. Dr. Bliss se je ukvarjal z njim...«

»Mhm!«, se je oglašil Heath z očitnim zadovoljstvom.

»Torej je Kyle moral govoriti danes dopoldne z dr. Blissom... Drugače ne bi mogel imeti v roki tega listka.«

Scarlett je nagrbnatil čelo.

»Treba je priznati, da ni moglo biti drugače,« je potrdil. »Tale stroškovnik snoči, ko smo mi vsi odšli iz njegove delovne sobe, še ni bil popolnoma gotov. Dr. Bliss je dejal, da ga bo dokončil in prepisal sam, preden bo gospod Kyle danes dopoldne prišel k njemu. »Ko je vračal listek spet Vanceju nazaj, je bil videti čisto zbezan. Kakšen dvom pa bi le utegnil biti... Razumeš, Vance, ni pametno...«

»Seveda razumem, Scarlett,« ga je prekinil Vance. »Če bi bil dr. Bliss sital v rokah kip boginje Shakmet, čemu naj bi bil pa potem pustil ta stroškovnik tu? Saj se je vendar moral zavedati, da bi sum takoj letel nanj... Kakor praviš, stvar utegne biti res malo dvomljiva.«

»Dvomljiva!« je odvrnil Heath zaničljivo. »Prej tisti skarabej, zdaj pa smo našli še tale stroškovnik. Kaj hočete še drugega, gospod Vance?«

»Še mnogo,« je odvrnil Vance ljubeznivo. »Kadar kdo stori kak zločin, navadno ne pušča za seboj toliko sledov. To bi bilo le malo preveč otročje!«

Heath je kar puhal od jeze.

»Zakaj bi bilo to tako otročje. Takole je najbrž bilo: morilec je verjetno zaslišal kak ropot, se prestrašil in jo v največji naglici popihal...«

Vancejev pogled se je ustavil na malih kovinastih vratih dr. Blissove delovne sobe.

»Dovoli, Scarlett,« je potem vprašal, »kdaj pa si zadnjikrat videl zaponko s skarabejem?«

DRVAR KAMARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

107.

Vsi prisotni, grajski oskrbnik, dekle in hlapci, so ostrmeli, ko so videli svojega gospodarja zdravega; vse se je temu naglemu ozdravljenju nemalo čudilo. Graščak pa se je ozrl po svojih začudenih služabnikih ter jih strogo vprašal:

»Kdo izmed vas je pripravil to zdravilno kopel?«

Zdaj so se oglasile kuhinjske dekle:

»Me smo zavrele vodo. Vanjo pa smo vrgle tudi blagoslovljenih rož, cvetlični šopek z božje poti k Drvaru Mariji v pohorski drvariji. Božjepotne rože so pomagale!«

»Kdo pa je vrgel v čisto kopel še zemlje, da je voda vsa rjavo motna?« je hotel še vedeti graščak. Dekle so se spogledale, toda nobena ni vedela odgovora.

108.

Z njihovim odgovorom pa se ozdraveli graščak ni zadovoljil, temveč je zdaj iskreno zagotavljal:

»Vedeti hočem, kdo je vrgel rjavo zemljo v to kopel! — Svečano obljubljam, da dam onemu, ki je to storil, vse, kar si njegovo srce poželi!«

V tem hipu je pastirček čutil, da je Marijin kipec znova potrkal na njegovo dobro srce; zato stopi pred svojega očeta, potegne izza hodne srajčke rjavi kipec ter mu ga pokaže:

»Tale kipec Drvarke Marije, ki sem ga na plavinski paši izrezljal, mi je prejle padel v kad, pa sem ga umil, ker je bil z zemljo in znojem obdan. Lepo opral in umil sem ga; od njega je zdaj kopelna voda vsa motna rjava!«

Majnik je Marijin mesec

Davi so se začele po vseh cerkvah šmarnične pobožnosti, sobe krščanskih družin pa so zadišale po šmarnicah pred domačim Marijinim oltarčkom ali podobom

»Ze slavički žvrgolijo, se maj vesel budi, naj srca podarijo, kar lepi maj rodi.«

Ljubljana, 1. maja.

Snoči in davi so doneli preko naše zemlje zvoki pritrkavajočih zvonov. »Prvi maj, krasni maj,« tako so nam peli našo mladostno pesem, polno spominov na majniške izlete in nepozabne večere v cerkvah in kapelkah, kjer je donela tista lepa in večna pesem naših duš »Lepa si, lepa Roza Marija.«

Letos se je pričela pomlad prav za prav že nekoliko prej, saj je bilo v aprilu sonce že tako toplo in dnevi tako sončni. Z majem pa se je pričela prava pomlad, ki je pobelila s cvetjem na novo zrasnane grede in se pognale v najvišje naše gore, kjer je še prav do sedaj ležal sneg in kraljeval mrz. Vrtovi se bodo šele sedaj razbohotili v vsej krasoti svojih rož, narcis, tulip in srčkov ter zakrnaveli od španskega bezga. Drevoredi so se zadihali v cvetočnem kostanju, njive so se premaknile v svoji plodnosti iz zimskega miru in iz trave in žita so zabletele rožice, pisane in bele...

Prvi maj — mesec lepote življenja, mesec ljubezni! Komunistični svet bi rad napravil iz te občudovanja vredne lepote dan kričanja, dan obračunov, dan maščevanja. Dala sta temu dnevu pomladi in religioznega veselja nad novo rastjo svoj smisel razdorov in boja, prispodabljaljoč duhovni svet gnoto, kamor mu slovenski rod ne more slediti. Slovenski rod se je danes po vabljenju naših zvonov umaknil k soncu, v

zeleno zatišje božjega miru, da bo bliže tistemu zanesljivemu pravilu življenja, ki daje rast, življenje, ohranitev, oploditev in bogato žetev.

Mesec maj — mesec šmarnic, mesec ljubezni, mesec naše najlepše ljudske pobožnosti. Že stoletja in stoletja se je naš rod zbiral v teh dneh k večerjam v cerkvah in v kapelkah in v najsamotnejših vaseh je donela večna pesem »Ave Marija«. Prvi maj, to je naš najlepši praznik, dan duhovne radosti nad novim življenjem, nad pomladnim vrenjem v nas samih, nad mladostjo in našo ljubeznijo.

Danes je naše ljudstvo spet začelo prižigati svečke pred Marijino podobo, danes so Marijini oltarčki spet polni cvetja in zelenja.

Ljubljanske številne cerkve so bile polne Marijinih častilcev, ki bodo letos še s posebno vneto in gorečnostjo opravljali šmarnično pobožnost. Pri letošnji poslednji šmarnični pobožnosti se bo posvetila Mariji vsa škofija. Tak bo naš letošnji maj, maj ljubezni in toplote!

Vodstvo na retrospektivni razstavi umetnin I. Vavpotiča v Jakopičevem paviljonu bo v nedeljo ob četrtno 12. Razstava je pomnožena z novimi deli, med katerimi se nahajajo tudi fantastična kompozicija »Privide« iz leta 1941. Razstava bo odprta le, če prihodnji teden.

Kuncerejski in kozjerejski krožek imata sestanke vsako sredo ob 7 zvečer; golobarski in perutninarški krožek pa vsak četrtek ob 7 zvečer. Vsa obvestila glede razdeljevanja knjiž in ostalih društvenih zadev so objavljena v izloži pisarne, Gallusovo nabrežje 33.

Odrezki aprilskih življskih nakaznic in druga nakazila

Mestni prekrbovalni urad bo meseca majnika sprejemal odrezke aprilskih življskih nakaznic in drugih nakazil tako, da 3. maja pridejo na vrsto trgovci z začetnimi črkami priimkov od A do Ba, 4. maja z začetnicami Be—C, 5. maja z začetnicami Č do F, 6. maja z začetnico G, 7. maja z začetnicami H do J, 8. maja z začetnicami K—Kn, 10. maja z začetnicami Kn do Kr, 11. maja z začetnicami Ku do L, 12. maja z začetnimi črkami Ma, 13. maja z začetnicami Me—Mo, 14. maja z začetnicami N do O, 15. maja z začetnicami P do Pir, 17. maja z začetnicami Pl do R, 18. maja z začetnicami S do Ša, 19. maja z začetnicami Še do Št, 20. maja z začetnicami T do Ve, 21. maja z začetnicami Vi do Za, 22. maja z začetnicami Zo do Z. Peki pa pridejo na vrsto 24. maja z začetnicami A do J, 25. maja peki z začetnicami K do Pl in 26. maja peki z začetnicami Po do Z.

Posebej opozarja mestni prekrbovalni urad na naslednje:

Če so odrezki od mesečne življske nakaznice odrezani, jih je treba nalepiti na kos papirja, in sicer ločeno po vrsti odrezkov ter jih zložiti tako, da predstavljajo celo mesečno nakaznico, t. j. trideset dnevnih odrezkov skupaj, vendar pa samo ene vrste nakaznic.

Pri lepljenju odrezkov je treba paziti, da odrezki ne bodo nalepljeni narobe ali pa poševno, ker bi tako lepljenje oviralo štetje odrezkov. Kose tako nalepljenih odrezkov je treba zložiti v snopiče, seveda tudi ločeno po vrsti odrezkov, torej posebej snopiče odrezkov navadnih življskih nakaznic, posebej odrezke SD I itd. Posamezne snopiče odrezkov je treba povezati z dvema pasicama. Na prvi taki pasici je treba označiti vrsto blaga, ki ga predstavljajo odrezki v pasteli, dalje število vseh odrezkov v snopiču, nadalje vrsto odrezkov, nato vrednost posameznega odrezka in naposled skupno količino blaga, ki ga predstavlja snopič odrezkov. N. pr.: Enotna moka 200 odrezkov SD I po 124 gr je enako 24.800 kg. Druga pasica na istem snopiču mora biti nepopisana in opremljena samo s trgovčevim ali pekoviškim pečatom.

LJUBLJANA

Koledar

Sobota, 1. velikega travna: Filip in Jakob, apostola; Berta, sveta žena; Ziga, kralj in mučenec.

Nedelja, 2. malega travna: Bela nedelja; Atanazij, škof in cerkveni učenik; Eva, sveta žena in mučenica.

Obvestila

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo vršil od sobote od 20 do ponedeljka do 8 jutraj mestni višji zdravnik dr. Ahčin Marjan, Ljubljana, Korytkova ulica 18.

Pasijonsko dramo »V času obiskanja«, ki jo uprizarajo s tako velikim uspehom v dramskem gledališču, bodo igrali na belo nedeljo, dne 2. maja, ob 3 popoldne. Cene za to predstavitev so znižane od 15 lir navzdol. Vstopnice dobite v predprodaji v Operi.

Mali gospodar — ŽEGOZA obveščata svoje člane, da prejmejo za mesec maj po 2 kg riževe zdrobljenke na enoto, in sicer počenši s 8. majem. Prvi teden (8. maja) prejmejo rejci s številki 1—1000, drugi teden (10. maja) rejci s številkami 1001—2000, tretji teden (17. maja) rejci s številki od 2001 naprej. Krmila delimo samo v ponedeljek, torek, sredo in četrtek popoldne od 8 do 6. Za vse dneve velja sledeči abecedni red: Ponedeljek A, B, C, Č, D, E, F, G; torek: H, I, J, K, L; sredo: M, N, O, P, R; četrtek: S, Š, T, U, V, Z. Z. Kdor ne pride ob določenem času, ne prejme nobenih krmil.

Pianistki Silva Hrašovec in Marta Bizjak — Valjalo bosta priredili zopet koncert na dveh klavirjih, ki se bo vršil v petek, dne 7. t. m. ob 19. v mali filharmonični dvorani. Na koncert dveh domačih umetnic, ki z navedbo ljubeznijo in umetniško navdušenostjo stalno gojita igro na dveh klavirjih ter nas na svojih koncertih seznanjajo s tozadevno literaturo, opozarjamo, da danes, vstopnice pa bodo v predprodaji od ponedeljka dalje v Knjižarni Glasbene Matice.

Sonatin večer, ki sta ga pripravila s svojo, že tolikokrat dokazano umetniško dovršenostjo in natančnostjo visoko spoštovana naša koncertanta, pianist Anton Trost in violinist Jan Slais, bo imel naslednji spored: 1. Tartini: Sonata v g-molu (Didone abbandonata); 2. Mozart: Sonata v D-duru; 3. Vomačka: Sonata op. 3 — posvečena pokojnemu očetu skladatelja; 4. Szymanowski: Sonata op. 9 v d-molu. Štiri znamenita dela velikih mojstrov, ki izpolnjujejo celovečerni koncertni program. Dela sama in umetniški sloves obeh koncertantov jamčijo, da bomo imeli v ponedeljek komorni večer redkega užitka, zato opozarjamo na ta sonatin večer dveh naših najodličnejših mojstrov, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 3. maja, ob 19 v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja v Knjižarni Glasbene Matice.

Zupnik iz evrotočnega vinogradca, jutri, v nedeljo, ob 4 popoldne v frančiškanski dvorani v režiji Milana Skrbinka. — Opozarjamo, da je to zadnja predstava te krasne drame in jo vsakomur priporočamo. Preskrbite si pravočasno vstopnice v predprodaji v trgovini Silišlog in jutri od 10 do 12 popoldne ter dve uri pred pričetkom pri blagajni frančiškanske dvorane.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 1. maja ob 17: »V času obiskanja«. Izven. Zaključena predstava za šolsko mladino. Nedelja, 2. maja, ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera:

Sobota, 1. maja, ob 18: »Trubadur«. Izven. Gostovanje tenorista Josipa Gostića, člana zagrebške Opere. Cene od 40 lir navdol. Nedelja, 2. maja, ob 10:30: »Sirota Marko« (Obuti matke). Zaključena predstava za GILL. Ob 16: »Janko in Metka«. Izven. Cene od 28 lir navdol.

Vsi odrezki morajo biti pečatani s trgovčevim ali pekoviškim pečatom tako, da ne bo ostal noben dnevi odrezek nepečaten in da bo mogoče s pečatom razločno prebrati ime trgovca ali peka. Ne smejo pa biti pečatani boni posebnih in bolniških nakazil, ker bi se s tem lahko zbrisala vrednost teh nakazil.

Poleg tako urejenih odrezkov je treba uradu ob oddaji odrezkov predložiti še po dva izvoda seznama oddanih odrezkov. Sezname mora biti sestavljen po vrsti blaga in po vrsti odrezkov tako, da se iz seznama razbere, za kakšno blago so oddani odrezki, kakšne vrste so odrezki, kolika je vrednost posameznega odrezka ali bona in koliko znaša skupna vrednost odrezkov ali bonov za posamezno blago.

Oddane odrezke, bone in nakazila bo urad takoj prejel ter po ugotovitvi števila odrezkov, bonov in nakazil stranki takoj potrdil ter vrnil po en izvod seznama oddanih odrezkov, bonov in nakazil.

Razdeljevalce opominjamo, naj se natanko ravnajo po tem razporedu ter naj svoje odrezke, bone in nakazila pripravijo natanko tako, kakor je zgoraj predpisano, ker bo urad sicer odklonil prevzem odrezkov, ki bi bili drugače pripravljeni.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

Automobilski luči sta razsvetljevali pot pred njim. Vozil je z zmanjšano brzino zaradi varnosti. Na sedežu zraven sebe je imel nabasani samokres. Z vedno večjo previdnostjo je vozil naprej, kajti v daljavi je opazil neko poslopje, katero je spoznal, ter vedel, da je to tista kemična tovarna, o kateri mu je pred nekaj dnevi pravil Elk.

Nenadoma je zagledal pred seboj na cesti tri rdeče svetilke ter je ustavil avtomobil. Svetilke so bile postavljene čez cesto tako, da je bil z njimi ves prehod zaprt. Poleg svetilk je stal stražnik.

»Tukaj ne morete naprej! Cesta je močno pokvarjena!«

»Od kdaj?« ga je vprašal Dick.

»Pred nekajimi dvajsetimi minutami je počila mina, katero so razbojniki položili pod cesto,« se je glasil odgovor. »Eno miljo pred tem mestom se odcepi stranska pot, po kateri lahko potem spet pridete na to cesto. Seveda boste naredili zaradi tega precejšen ovinek. Če vam je prav, pojdite po poti, ki sem jo vam omenil.«

Pokazal mu je pot, po kateri bi lahko sedaj obrnil vozilo, da bi se odcepil od glavne ceste. Ko je Dick prišel za vzvod, da bi vozilo obrnil, ga je

policist, ki je sedaj v koraku stopal zraven avtomobila, naenkrat udaril po glavi.

Gordonova glava je bila v tem trenutku nekoliko sklonjena in le usnjata čelada, ki jo je nosil, ga je rešila smrti. Komaj je padel prvi udarec po njegovi glavi, je že skočilo nekako šest ljudi iz sence ter napadlo avtomobil. Eden izmed njih je skočil na stopnico avtomobila in krenil z avtomobilom v tavnico. Ugasnil je avtomobilske luči, ter vrgel Dickovo nepremično telo iz avtomobila.

Ostali so odnesli rdeče svetilke. Policist se je nagnil čez Dicka.

»Ah, že sem mislil, da je mrtev,« je rekel razočaran.

»To še vedno lahko urediš,« mu je dejal nekdo iz teme, toda policist je hitro spremenil svoje mišljenje in načrt.

»Hlagn ga bo gotovo hotel videti!« je rekel. »Dvignite ga!«

Nepremično Dickovo telo so odnesli po neravnih tleh in skozi železna vrata v veliko, slabo razsvetljeno dvorano v tavnici, iz katere so bili pobrani vsi stroji. V enem delu dvorane je bil majhen prostor omejen od zidu, narejenem iz opeke. Ta prostor je služil

kot nekakšna pisarna. Tja so zanesli Dicka in ga položili na tla.

»Tukaj ga imaš, Hagn!« je zamrmral policist.

»Mislim, da je po njem.«

Hagn je vstal od mize ter šel k Gordonu.

»Temu se ni dosti zgodilo,« je rekel. »Čelada ga je rešila pred hudim udarcem, tako da ni bil udarec tako nevaren. Smetite mu čelado!«

Vzeli so mu čelado z glave in Hagn ga je začel bežno pregledovati.

»Ne, ne, nič hudega se mu ni pripetilo,« je rekel. »Poljite ga z vodo, — ne, čakajte! Najprej ga bomo temeljito preiskali! Te cigare,« je dejal in pokazal na etui katerega je povlekel iz prsnega žepa, »vzamem jaz.«

Modra kuverta je bila prva stvar, ki so jo našli. Hagn je raztrgal kuvertu ter bral.

»Takole se je smejal in zaprl pismo v predal pisalne mize. In sedaj ga poljite z vodo.«

Dick se je zavedel. Glava ga je hudo bolela in v sencih je čutil izredne bolečine, tako da mu ni bilo niti prav, da so ga prebudili iz nezvesti. Usedel se je in trl obraz, kakor človek, ki so ga zbudili iz najslajšega spanja. Medžikal je proti močni svetlobi in se nekaj korakov opotekal. Nato je pogledal enemu za drugim v njihove režeče se obraze.

»Ah,« je dejal končno, »seden izmed vas me je udaril in potolkel. Kdo je bil ta?«

»Takoj vam bodo dali njegovo posnetico,« se je norčeval Hagn. »Toda kam ste bili namenjeni sredi noči?«

»V Gloucester,« je odgovoril Dick kratko.

»Da, v pekli!« je zarjovel Hagn.

»Gori z njim, dečki!«

Iz tega dela tovarne so vodile nazgor stopnice, narejene iz nepobarvanega mehkega lesa. Po teh stopnicah so ga deloma suvali, deloma nesli. Gornji prostor je bil v vojnem času prostor za pomožnega paznika. Majhna svetilka je metala slabotni, rumenkasti sijaj na temno skupino mož, ki je obkolila Dicka.

Soba je imela veliko okno, skozi katerega je bilo mogoče videti vso okolico. Okno je bilo napackano z debelo plastjo umazanije. Tudi tla so bila na debelo obložena z umazanijo; videti je bilo, da sedanji lastniki niso polagali kaj prida pozornosti na čistoto.

»Preiščite ga še enkrat! — priprajte se, da nima nobenega samokresa pri sebi in sezujte mu čevlje!« je zaklical Hagn s stopnic.

»Dan ali dva boš ostal tukaj, Gordon! Morda ti bomo poklonili življenje, če nam bodo vrnil Balderja. Če pa ne, — potem — — — zbogom fante!«

36.

Kabel visoke napetosti.

Dick Gordon je dobro vedel, da je vsak pogovor in vsaka obravnava z njegovimi preganjalci le izguba časa.

Toda komaj je bil sam, je takoj ukrenil nekaj, kar ga je naučil neki zdravnik za primer, kadar človek zaradi udarca na glavo izgubi skoraj vse svoje moči. Ta zdravnik ga je naučil, kako dobiti čimprej spet izgubljeno moč. Takole je Gordon ravnal: pritisnil je brado na prsa in obe odprti dlani je položil na tilnik. Nato je z vso močjo s konci prstov stisnil vrat ter je nato počasi dvignil glavo, kar mu je povzročilo nepopisne bolečine. Nato je s prsti drsel po vratu. Ko je to trikrat ponovil, je bila glava ozdravljena in začel je že misliti na to, kako bi po-begnil.

Vfata so bila iz mehkega lesa; nobena umetnost in težava bi ne bila ta vrata vlomiti, toda nobenega izhoda ni bilo, razen stopnic, po katerih je prišel v ta prostor. Tam pa je bilo vedno polno mož. Nenadoma je ugasnila luč in tavnica je bila v temi.

Uganil je, da so to naredili zaradi tega, ker se je Hagn bal, da ne bi luč videli s ceste.

Hagn je ukrenil učinkovite varnostne mere, da bi se izognil policijskemu avtomobilu, katerega je bilo pričakovati po Dickovem zajetju. Dick je iskal po žepih ter je opazil, da mu niso odvzeli vzglavice. Eno je vžgal ter se ozrl okoli sebe.

Pred odprto pečjo, v kateri je bilo polno umazanije, — na pol zgorelega papirja in praha — je stonela jeklena plošča, ki je bila nekoč pripravljena, da jo pritrdijo na oklepni voz.

Jeruzalemski veliki mufti o preganjanju muslimanov v Bosni

Neusmiljeno je bilo pomorjenih nad 100.000 muslimanov, mnogo vasi, hiš in mošej pa požganih

Berlin. (DNB). Jeruzalemski veliki mufti, ki se je zadnjič deset dni mudil na Hrvaškem, je zastopnikom tiska dal naslednjo izjavo:

»Z nekaj časa prihajajo poročila o grozotah, ki so jih naši muslimanski bratje na Hrvaškem morali pretrpeti od komunističnih srbskih tolpe. Stopil sem v stik s pristojnimi hrvaškimi oblastmi in z njimi imel razgovore o tem, kako bi se dali preprečiti napadi. Sprejel sem ljubeznivo vabilo hrvaške vlade, naj obiščem to deželo, da bi pomagal in potolažil muslimane, svoje brate. Na veliko žalost sem se moral preprečiti, da je bilo neusmiljeno pomorjenih nad 100.000 muslimanov, moških, žensk in otrok ter da so njihove vasi, hiše in mošeje komunistične tolpe razdejale in do tal požgale. Te srbske tolpe, ki jih vodi general Mihajlovič, imajo namen iztrebiti muslimane v tej deželi, uničiti njihove vasi, kar se jasno vidi tudi iz raznih letakov in izjav, ki jih je dal general

Mihajlovič sam. Rusija in Anglija, ki sta prekrbeli tem tolpm orožje, da bi dosegle svoj namen, — kakor je 27. januarja letos izjavil angleški zunanji minister Eden v angleški poslanski zbornici — sta brez dvoma prva krivca politike iztrebljanja muslimanov, ki jih tolpe preganjajo.

Muslimani iz muslimanskega sveta zasledujejo položaj v Bosni, Hercegovini in v Novem Pazaru z največjim zanimanjem in vznemirjenjem. Te grozote prav nič ne zaostajajo za pokoljem 12.000 poljskih častnikov, ki so ga uprizorili boljševiki. Ogorčenje muslimanskega sveta nad srbskimi tolpmi in nad njihovimi zavezniki, od katerih dobivajo pomoč, je veliko.

Muslimani morajo zastaviti vse svoje sile, da ustavijo pobijanje svojih bratov ter da gmotno in moralno podpro tiste, ki so zdaj ostali brez domov in jim na ta način vsaj nekoliko olajšajo trpljenje.

Trgovina s starimi rokopisi v Parizu

Ljudje strastno kupujejo vse

Pariz, aprila 1943.

V Parizu zdaj prodajajo in kupujejo vse, kar koli ima le kakšno starinsko vrednost. Pa ne samo umetnine in najraznovrstnejše mojstrovine, pač pa tudi na primer rokopise znanih ali manj znanih veličin. Na raznih dražbah so bile doslej dosežene naravnost bajne vsote, ki jih ljudje plačujejo, zlasti kadar je naprodaj kakšna res redka knjiga ali kak rokopis, ki ima kakšno večjo zgodovinsko vrednost.

Dočim so plačevali leta 1837 za nek d'Alembertov rokopis 16.500 frankov, za »Ano Avstrijsko« 30 frankov, za Beaumarchaisa tudi 30, za »Mazarin« 25 frankov, za Racinea 175, za »La Rochefoucauld« 47 in za »Mme. de Sevigné« 50 frankov, si je meseca maja 1929 nek ameriški knjigar kupil rokopis dela »Nouvelle Héloïse« za 275 frankov, decembra 1925 pa delo »Cahiers d'Andre Walter« za 15.500 frankov. Leta 1930 je bil rokopis marseillaise prodan v Londonu za 170 funtov sterlingov. Nek rokopis, ki je svojem avtorju svoj čas prinesel le 10 dolarjev, je zdaj nekdo v New Yorku kupil za 50.000 dolarjev. Neko Rabelajev pismo, pisano v latinščini in grščini, stane »samoo« 66.100 frankov.

V trgovini z rokopisi tvori posebno poglavje potvarjanje. Čeprav se precej neverjetno sliši, je vendar le res, da so bila francoskemu akademiku Michelu Charlesu prodana pisma Aristotela in Poncija Pilata, da celo Karla Velikega, ki kakor je znano, pisati niti ni mogel. In Juliette Adam, znana francoska književnica, je drago plačala Bossuetova pisma, ki so jih pred kratkim »fabricirala«. Pogosto se tudi zgodi, da kdo odlično zna ponarediti pisavo kakšnega slavnega pisatelja. Tako je na primer največ pisem Victorja Hugoja napisal njegov tajnik Richard Lesclide. Anatol France je na primer tudi imel velik »pisateljski urad« in trije njegovi ožji znanci so znali imenito ponarajati njegovo pisavo. Bili so to Mme. Caillaudet, njegov tajnik J. J. Brousson in M. Capian, župnik v tisti vasi, kjer je Mme. Caillaudet imela svoje posestvo. M. Capian je sam dejal: »Jaz sem napisal najmanj sto pisem Anatola Francea, o katerih vem, da jih je bilo najmanj petdeset prodanih za pristna pisateljeva pisma.«

Pri sedanjem strastnem nakupovanju starih rokopisov kupci nič več ne sprašujejo, ali so ti, ki so naprodaj, res pravi, nepotvorjeni rokopisi tega ali onega slavnega moža.

Francoske žrtve zavezniških letalskih napadov

Pariz, aprila. (DNB). Angleško-ameriški letalski napadi na francosko civilno prebivalstvo so imeli hude posledice: Ubilih je bilo doslej 6549 ljudi, ranjenih 12.440, brez domov in takšnih, ki so jih preselili, pa je okrog 200.000. Te številke navaja neko poročilo, ki so ga pred nedavnim izdali na francoskih pristojnih mestih. Številke se nanašajo na dobo od 6. aprila 1943. Potemtakem so vsote tudi žrtve zadnjih velikih letalskih napadov na Pariz, Brest in Abbeville.

Zavezniški sestanek za pomoč beguncem propadel

Lizbona, 30. aprila. s. Sloviti sestanek v Hamiltonu na Bermudskih otokih, kamor so prišli zastopniki zavezniških narodov, ki so hoteli rešiti košljivo vprašanje vojnih begunciev, je bedno propadel, kakor je bilo pričakovati. Prišlo je do preprirov med raznimi strujami in do sporov zaradi različnih težej, tako da je nastala popolna zmeda med udeleženci. Amerikancem in Angležem, ki so iskali opore pri svojih privržencih, ni uspelo uveljaviti nasprotujočih si mišljenj ali najti kako skupno kompromisno rešitev. Angleški listi bi radi prikrivali klavnost navideznih uspehov, ki so jih dosegli s tolikim trudom, in londonški »News Chronicle« priznava, da »je le malo manjkalo, da se ni ves sestanek sprevrgel v popoln polom«. List dostavlja, da če se bodo zastopniki zavezniških držav sešli prihodnji mesec in hoteli v istem duhu preresetati košljivo vprašanje, ki zadeva razdelitev živil po vsem svetu, ne bodo imeli nobenih uspehov v zaupani jim nalogi.

Sovjetske represalije proti Poljakom v Rusiji

Ankara, 30. aprila. s. Zvedelo se je, da so se sovjetske oblasti spričo uporov, ki je do njih prišlo med Poljaki v ruski vojski ter poljskim civilnim prebivalstvom, ki živi v Sovjetski Rusiji, zaradi pokolja v Katynskem gozdu in zaradi spora, ki je ob tem nastal med poljsko vlado v Londonu in sovjetsko vlado, odločile izdati stroge ukrepe proti Poljakom, da bi s tem preprečile sabotažna dejanja, nerede in vstaje. Medtem ko so že zavrnili prošnje vsem poljskim državljanom, da bi se smeli preseliti drugam, poročajo zdaj, da so vse poljske delavce, ki so delali v ruskih tovarnah, kar v trumah pozaprli ter jih odvedli v koncentracijska taborišča.

Vrnitev zemlje prejšnjim lastnikom v Galiciji

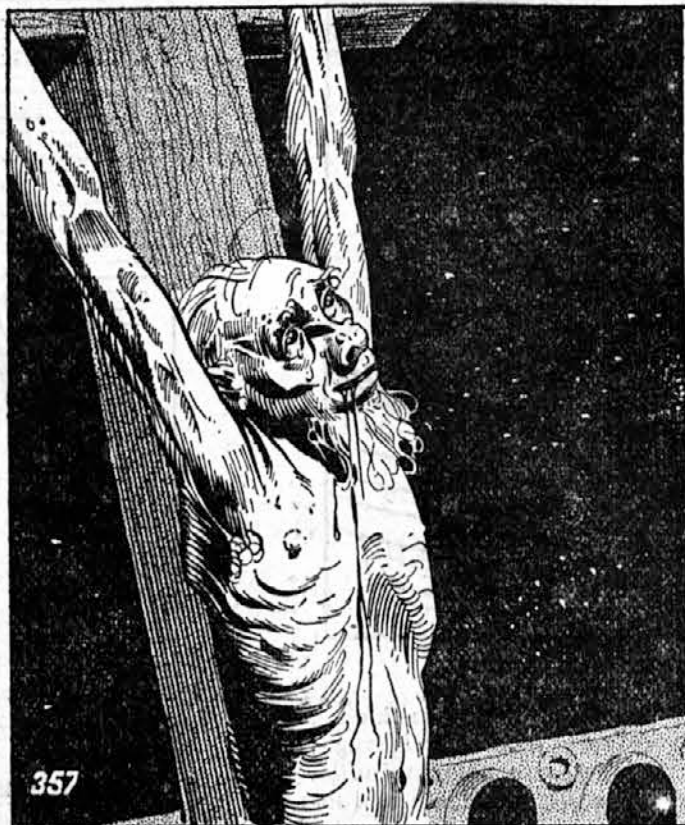
Varšava, 30. aprila. s. Z odlokom generalnega guvernerja Poljske, Franka, bodo s 1. majem na vsem ozemlju Galicije vrnili vsem zemljiškim posestnikom pravico do njihove prejšnje zemlje, ki so jim jo bili vzeli boljševiki. Odlok o vrnitvi zemlje malim kmetom v v vsej deželi sprejeli z velikim zadovoljstvom.

Odmev spora med Poljaki in Sovjeti v Ameriki

Buenos Aires, 30. aprila. s. »United Press« poroča iz Washingtona: Ustavitve diplomatskih odnosov med Poljsko in Rusijo po Sovjetih je v washingtonskih političnih krogih vzbudila silen vtis in jo smatrajo za udarec Rooseveltovo

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

357.
Cirkuški nameščenci so začeli medveda ščuvati, toda ljudstvo je bilo tiho. Hilon je medtem počasi vzdignil glavo in se nekaj časa oziral. Naposled so se mu pa oči ustavile nekje na vrhu amfiteatra, prsi so se mu začele živahneje dvigati in tedaj se je zgodilo nekaj, kar je gledalce osupnilo. Hilonov obraz se je zjasnil, čelo mu je zasijalo, oči so se mu dvignile k nebu, nasmehnil se je, potem pa sta mu po licu počasi zdrsnili dve debeli solzi. In umrl je.

Tedaj pa je zvonek moški glas prav tam pod vrhom močno zaklical: »Mir mučencem!« V gledališču je bila gluha tišina.

358.
Po prireditvi v cesarjevih vrtovih so se bile že precej izpraznile in novih žrtiev je bilo vedno manj. Toda Nerona in Tigelin nista zaradi tega nič odnehala s preganjanjem.

Vinicij ni imel prav nič upanja več, da bi Ligijo rešil smrti. Sanjal je samo o tem, kako jo bo pokopal v rodinski grobnici in kako se bosta v nebesih pred Kristusovim obličjem združila in bosta tam srečna. Videl je na Hilonu, kako je mučeniška smrt lepa in celo lahka. Zato si je je želel kot rešitev iz vsega hudega na tem svetu in kot poti v lepše življenje.

Prav tako so teklo misli Ligiji. Tudi ona ni čutila druge želje ali upanja kakor upanje na srečo onkraj groba. Smrt je zanj bila ne samo rešitev iz rok Neronovih in Tigelinovih, temveč ji je pomenila šele pravo poroko z Vinicijem.

vi in Churchillovi politiki. Poudarjajo, da so Sovjeti storili ta korak vprav v trenutku, ko je Amerika skušala zadovoljiti Sovjetsko zvezo glede Finske, ki je v vojni z Rusijo. Res so se razširili glasovi, ki pravijo, da so Združene ameriške države na tem, da pretrgajo diplomatske stike s Finsko.

Amerikanci ne verujejo v lahkovne izjave svojih voditeljev

Buenos Aires, 30. aprila. s. Načelnik ameriškega mornariškega poveljstva admiral King je z velikim veseljem izjavil, da bo podmorniška nevarnost odpravljena v prihodnjih mesecih.

Tej lahkovernosti pa se ni vdal ameriški tisk, ki posmehljivo piše o tej sanjski izjavi, ki je toliko bolj smešna, če upoštevamo, kakšno važno

službeno mesto zavzema admiral King. Mesečnik »Time« celo prerokuje še večje težave v pomorskem položaju, ki se ga Angleži in Amerikanci tako zelo bojijo, ter objavlja poročila angleške mornariške komisije v Ameriki, po katerih so izgube še zmeraj večje kakor število novov zgrajenih ladij. Mesečnik dostavlja, da nevarnost nemških podmornic še zmeraj ne bi bila odpravljena, tudi če bi število novih ladij prekašalo število izgubljenih. Zato je najvažnejše, — tako zaključuje omenjeni list — da to nevarnost pobijamo, ker bo v prihodnjih poletnih mesecih čedalje hušja.

V Katynskem gozdu so dosedaj izkopali 500 trupel poljskih častnikov. Po ugotovitvah jih pokopavajo v nove grobove. Imena nesrečnikov vsak dan sproti objavljajo.

CONRAD RICHTER:

PLANJAVA

»Pravijo, da je sedaj Brice Chamberlain z Archieom Meadom v svoji pisarni,« je dejal eden izmed njih. »Kaj mislite, gospod McCurtin, kaj bo sedaj storil Chamberlain — ali se bo odpeljal z jutrišnjim vlakom?«

Oči Henryja McCurtina so bile kot jame sivega granita v gorati gmoti njegovih lic.

»Gospodje, kar koli namerava storiti Brice Chamberlain, on nas sigurno ne bo obvestil o tem.« Priklonil se je ter odšel po cesti navzgor.

Tako sem storil tudi jaz, kakor hitro sem mogel, ne vedoč več kot Henry McCurtin. Proti mojemu pričakovanju sva ostala še ves naslednji dan v mestu. Stric je dvignil tisoč dolarjev v gotovini pri Johnu Kingmanu, ki je opravljal splošne bančne posle v svoji prodajalni. In ko je prišel čas odhoda naslednjega vlaka proti vzhodu, je bil stric zopet na peronu. Dve sto metrov okrog postaje so bila razkrojena neumorna človeška bitja, ki so se skušala kot slučajno in nehoti gneti okoli vagonov in se naslanjala na sedla in ograje. Moj stric jih je vse ignoriral, pa bodisi prijatelji ali sovražniki. Korakal je z dvignjeno glavo in smolnatno črni očmi gori in doli; nabrekli pod suknjo se je še vedno videla. Od časa do časa je pogledal neustrašeno gori po cesti.

Henry McCurtin mi je pozneje pravil, da se je po njegovem mnenju hotel stric samo odpeljati z Briceom Chamberlainom ter ostati z njim, dokler se ne bi prepričal o njegovih namelih. Toda Brice Chamberlain se ni prikazal niti tega niti naslednjega dne. Nihče ni videl niti njega niti njegove težke, mahedrave hoje po cesti. Ostal je pri svojem sorodniku Johnu Holdernessu, iz čigar

hiše je prišel teči, kakor se je govorilo, pravcati tok brzokav v Washington.

Zaradi Lutie Brewtonove sem se sramoval zanj, ker se je zagrebel tu v Salt Forku, kjer ga je vsakdo poznal, kot kaka lisica ali coyote.

Celo Archie Meade je bil, kakor se je zdelo, v zadregi zaradi svoje vloge v vsej zadevi. Hodil je naglo preko trga ter se skril v stari pisarni Bricea Chamberlaina. Na stricem robatem obrazu pa se je zrcalilo, neprestano zaničevanje.

Četrtega dne se mu je zagabilo hoditi na postajo. Nekaj dni pozneje je prelomil svojo molčečnost do mene. Sedela sva v hotelski obednici pri večerji pod nagromadenimi glavami antilop in dolgimi zaviti rogi bikov, na katerih so visele puške, ki so bile last gostov.

»Hal, jutri lahko odpelješ svoj voz nazaj na ranch,« je rekel malce utrujeno, kot se mi je zdelo.

Ves teden sem spal na rdeči zofi v duplinasti »zakonski sobi«, ki je še vedno bila stricova soba, kadar je prišel v mesto. Spominjam se, da je bilo tisto noč tako soparno in vroče, da sem odrgel odeje preko polžasto in zavojažno izrezljanega koničastega ozadja. Ko sem se zbudil, sem mislil, da je prispela v mesto tolpa cowbojev s kakega oddaljenega rancha na veseljačenje v plesišče.

Opazil sem nenavadno svetlikanje v sobi. Splazil sem se k dolgemu oknu. Po trgu se je vila iz izseljenškega taborišča dolga procesija; sami možje na konjih ali peš, v zakrpanih dražeah, polvolnenih oblačilih, od sonca obledelih modrih, prostih in sivih jopičih.

Nekateri so nosili dolge starinske puške, večina pa je držala pokoni drogeve, vile, ameriške zastave ter dve ali tri enostavne plamenice, ki so metale odsev mračne svetlobe na neobrite obraze mesterjev, farmerjev-najemnikov iz Kansasa, lovcev iz Arkansasa, drvarjev iz Missourija, čolnarjev iz Louisiane, obiračev bombaža iz vzhodnega Texasa in na obraze rokodelcev in trgovcev, ki niso bili zadovoljni s svojim življenjem v pol ducata držav ob Mississippiju in Ohiju.

Sli so mimo. Hitro sem si navlekel škornje in obleko ter tekkel dol pod nihajočo rdečo oljnatno svetiljko. Ko sem pa prišel na cesto, je bila le-ta prazna. Toda videl sem nesterje gneti se pred Holdernessovo hišo, ki je po svoji velikosti prekašala vse pokvečene zgradbe v Salt Forku. Plapolajoče plamenice so razsvetljevale zidove, rumeno leseno pročelje in okroglo kupolo na strehi.

Stal sem v senci izposojevalnega hleva, ko so izseljenci zaglali hripavo tuljenje od navdušenja. Znana vitka postava Bricea Chamberlaina se je končno pokazala na Holdernessovem pročelnem portalu. Celo iz te razdalje se mi je zdel blede v luči plamenice. Toda bil je zbran in gospodovalen. Obleden je bil v dolgo suknjo; plave lase je imel močno počesane nazaj s čela. Stopil je naprej k okrašenim ograji.

Ne vem, kaj je povedal v začetku, kajti govoril je precej tiho. Potem pa je odmeval njegov glas doli po cesti in mislim, da se ga je slišalo prav do trga.

»Toliko vam smem povedati,« je govoril in predstavljal sem si moder plamen v njegovih očeh, »da je predsednik moj prijatelj. In on nam bo v Washingtonu pomagal, da ne bomo več ravnali kruto z vami v tem zaostalem teritoriju ter vas tlačili. To vam lahko obljubim z vso gotovostjo, kajti predsednik Združenih držav me je danes imenoval za sodnika v vašem distriktnem sodišču!«

Gramko odobravanje z vzkliki »Živel sodnik Chamberlain!« se je razlegalo in odmevalo po prašni cesti. Stal sem kot ukopan in nisem mogel verjeti vsega tega, kar sem komaj slišal. Bil sem si svest, da se je zgodilo nekaj nepričakovane in tragičnega, kar ni niti Lutie Brewtonova predvidevala z vsem svojim hitrim mišljenjem, ki je prodrlo v vsako stvar kot zlat meč.

Niti jaz nisem predvideval tega do sedaj, ko je vse stopalo na svoj določeni prostor, kot Daggetovi izposojevalni konji, ki stopajo v svoji lastne staje. Brice Chamberlain, odvetnik kakršen je bil, se je skušal iznebiti stricove tihe sumnje proti možu, ki bi naj bil šel proč z Lutie Brewtonovo. In iz istega razloga se je zagovarjal v očeh gotovih saltforkskih ljudi, ki bodo sedaj rekli, da avel sodnik sploh nikdar ni nameraval iti v Denver.